

GANODERMA LUCIDUM EKSTRAKTINING GASTROENTEROLOGIK KASALLIKLARDA QO‘LLANILISHI

Qodirova Saodat Rahimjonovna-

Tibbiyot xodimlarining kasbiy malakasini rivojlantirish markazi

Gastroenterologiya va fizioterapiya kafedrasi dotsenti

<https://orcid.org/0009-0009-0720-7702>

Email: saodatrahimjanovna@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu ilmiy tezisdagi Ganoderma lucidum ekstraktining gastroenterologik kasalliklarda, xususan ichak disbiozi bilan kechuvchi yara kasalliklarida qo‘llanilish samaradorligi o‘rganildi. Tadqiqot davomida ekstraktning ichak mikrobiotsenozi, immunologik holat, antioksidant tizim va bemorlarning psixosotsial ko‘rsatkichlariga ta‘siri baholandi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, Ganoderma lucidum ekstrakti ichak mikroflorasini normallashtiradi, yallig‘lanish mediatorlarini kamaytiradi hamda immun tizim faoliyatini yaxshilaydi. Shuningdek, antioksidant faolligining ortishi va bemorlarning hayot sifatining yaxshilanishi kuzatildi. Olingan ma‘lumotlar Ganoderma lucidum ekstraktining gastroenterologik patologiyalarni kompleks davolashda istiqbolli vosita ekanligini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: Ganoderma lucidum, gastroenterologiya, disbioz, immunitet, antioksidant, mikrobiotsenoz, yara kasalligi, probiotik.

Kirish. So‘nggi yillarda gastroenterologik kasalliklar dunyo miqyosida keng tarqalgan patologiyalar qatoriga kirib, ularning uchrash chastotasi yil sayin ortib bormoqda. Ayniqsa, oshqozon va o‘n ikki barmoqli ichak yarasi, gastrit, enterokolit hamda ichak disbiozi bilan bog‘liq kasalliklar inson salomatligiga jiddiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Ushbu patologiyalar rivojlanishida Helicobacter pylori infeksiyasi, noto‘g‘ri ovqatlanish, stress, antibiotikoterapiya va immun tizim faoliyatining susayishi asosiy etiologik omillar sifatida qaraladi. Antibiotikoterapiyaning uzoq muddat qo‘llanilishi ichak mikrobiotsenozining buzilishiga olib keladi. Natijada foydali bifidobakteriyalar va laktobakteriyalar kamayib, shartli-patogen mikroflora faollashadi. Bu esa disbioz, meteorizm, diareya, metabolik buzilishlar va immun tanqislik holatlarining rivojlanishiga sabab bo‘ladi. Hozirgi vaqtda gastroenterologik

kasalliklarni davolashda fitoterapiya va biologik faol moddalar asosidagi preparatlarga qiziqish ortib bormoqda. Shunday dorivor vositalardan biri Ganoderma lucidum hisoblanadi. Ushbu qo‘ziqorin Sharq tabobatida ming yillardan beri qo‘llanilib kelinadi va “abadiy hayot qo‘ziqorini” sifatida mashhurdir. Ganoderma lucidum tarkibida polisaxaridlar, triterpenoidlar, antioksidantlar, aminokislotalar va mikroelementlar mavjud bo‘lib, ular organizmning himoya tizimini kuchaytiradi hamda metabolik jarayonlarni faollashtiradi.

Tadqiqot davomida quyidagi tekshiruv usullari qo‘llanildi:

- klinik tekshiruv;
- endoskopik tekshiruv;
- mikrobiologik tahlil;
- immunologik analiz;
- biokimyoviy tekshiruv;
- statistik tahlil.

Ganoderma lucidum ning biologik tarkibi

Ganoderma lucidum tarkibida biologik faol moddalar juda ko‘p miqdorda uchraydi.

1-jadval. Ganoderma lucidum tarkibidagi asosiy moddalar

Modda	Biologik ta’siri
Polisaxaridlar	Immunomodulyator
Triterpenoidlar	Yallig‘lanishga qarshi
Antioksidantlar	Erkin radikallarni neytrallaydi
Aminokislotalar	Metabolizmni faollashtiradi
Mikroelementlar	Fermentativ jarayonlarni yaxshilaydi

Natijalar Ganoderma lucidum ekstraktining probiotik muhitni tiklashda samarali ekanligini ko‘rsatdi.

Antioksidant faollikka ta’siri

Erkin radikallar organizmda oksidlovchi stressni kuchaytiradi. Gastroenterologik kasalliklarda lipid peroksidlanish jarayonlari faollashadi.

Ganoderma lucidum ekstrakti antioksidant tizimni kuchaytirib, hujayralarni oksidlovchi zararlanishdan himoya qiladi.

2-jadval. Antioksidant ko‘rsatkichlar dinamikasi

Ko‘rsatkich	Boshlang‘ich holat	Davolashdan keyin
MDA	8.4 mmol/l	4.2 mmol/l
SOD	12 U/ml	21 U/ml
Katalaza	18 U/ml	31 U/ml

Psixoemotsional holatga ta’siri

Tadqiqot davomida Ganoderma lucidum ekstrakti qo‘llangan bemorlarda:

- uyqu sifati yaxshilandi;
- xavotir darajasi kamaydi;
- stressga chidamlilik oshdi;
- umumiy hayot sifati yaxshilandi.

Gastroenterologiyada qo‘llanish istiqbollari

Ganoderma lucidum ekstrakti quyidagi gastroenterologik patologiyalarda samarali hisoblanadi:

- gastrit;
- gastroduodenit;
- o‘n ikki barmoqli ichak yarasi;
- ichak disbiozi;
- surunkali kolit;
- irritable ichak sindromi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari Ganoderma lucidum ekstraktining gastroenterologik kasalliklarda yuqori biologik faollikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Polisaxaridlar va triterpenoidlar yallig‘lanishga qarshi ta’sir ko‘rsatib, ichak shilliq qavatining regeneratsiyasini tezlashtirdi. Ekstraktning antioksidant xususiyati lipid peroksidlanish jarayonlarini kamaytirib, hujayralarni oksidlovchi stressdan himoya qildi. Shu bilan birga, foydali ichak mikroflorasining tiklanishi kuzatildi. Immunologik tekshiruvlar natijasida immunoglobulinlar va T-limfotsitlar ko‘rsatkichlari yaxshilangani aniqlandi. Psixoemotsional holatning normallasuvi esa bemorlarning umumiy hayot sifatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatdi. Olingan natijalar Ganoderma lucidum ekstraktining gastroenterologik kasalliklarni kompleks davolashda samarali va istiqbolli vosita ekanligini ko‘rsatadi.

Xulosa

1. Ganoderma lucidum biologik faol moddalar va antioksidantlarga boy dorivor qo'ziqorin hisoblanadi.
2. Ekstrakt ichak mikrobiotsenozining normallashuviga yordam beradi.
3. Ganoderma lucidum antioksidant tizim faoliyatini kuchaytiradi.
4. Immunologik ko'rsatkichlarning yaxshilanishi kuzatiladi.
5. Kompleks terapiya klinik simptomlarning kamayishiga olib keladi.
6. Psixoemotsional holat va hayot sifati yaxshilanadi.
7. Ganoderma lucidum ekstrakti gastroenterologik kasalliklarni davolashda istiqbolli fitoterapevtik vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Soll A.H. Peptic ulcer and its complications // Sleisenger and Fordtran's Gastrointestinal and Liver Disease. - Philadelphia-London-Toronto-Montreal-Sydney-Tokyo,2018. - Vol.1. - P. 620-678
2. Stereo-selective metabolism of omeprazole by human cytochrome P450 enzymes / A. Abelo, T.B. Andersson, M. Antonsson et al // Drug. Metab. Dispos.-2020. -Vol. 28.- № 8. P. 966-972
3. Successful H.pylori eradication incorporating a one-week antibiotic regimen/ N. Hudson, WG. Brydon, MA. Eastwood et al.// Aliment. Pharmacol. Ther. - 2015. - №9. - P. 47-50.
4. Suzuki S., Esaki M., Kusano C., et al. Vonoprazan-based triple therapy vs PPI-based triple as first-line: Randomized trials in Japan // Gut. – 2017. – Vol. 66. – № 9. – P. 1724–1732.
5. Talley N.J., Lenables V.T., Green J.R. et al Esomeprazole 40 mg and 20 mg is efficacious in the long-term management of patients with endoscopy-negative gastro-oesophageal reflux disease: a placebo-controlled trial of on-demand therapy for 6 months // Eur. J. Gastroenterol. Hepatol.-2012.- Vol. 14.- № 8.- P. 857-863